

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

CADA NÚMERO 5 CENTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20 BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50.—EXTRANGER, 2'50

LA SETMANA

TRANSIGIR es gobernar. Aquesta vella fórmula de l'art de dirigir als pobles ha caigut en mans del senyor Canalejas, qui, enamorat de la seva eficàcia, sembla estar resolt a aplicarla a tots els casos peliaguts que'ls aconteixements vagin deparantli.

Va comensar per Valencia. Coneguda es l'història de la seva Exposició Regional, celebrada l'any passat; mentres l'Espanya ballava la dansa del acabóse. Encara que ben organitzada y mereixedora, per molts conceptes, de veure's coronada per l'èxit, sigui, econòmica y mercantilment, un fracàs. Fixa l'atenció general en la campanya de Melilla; trastornada la nació per cent diverses causes que no es del cas puntualisar, ¿què havia de succeirli a la pobra Exposició valenciana, flor nascuda pera creixer en un ambient de pau y amor, y no entre tiros, flamarades y gemecs?...

Llavors va ser quan els valencians varen dir-se:—Lo que enguany no ha anat be, l'any vinent hi anirà. Convertirem en nacional l'Exposició que ara no havia sigut més que regional, y si el Govern ens ajuda, que segurament s'avindrà a ferho, lo que en la primera temptativa hem perdut ho guanyarem ab excés en la segona.

En Moret, que era qui llavors remenava les cireres, va contestalshi que sí. Que podien comptar ab una subvenció de dos milions, y que, quan el moment fos arribat, el Govern abocaria a favor de l'Exposició Nacional valenciana tot el pes de la seva influència.

Mes ¡ai! que l'home proposa y la política disposa. Caigué en Moret del modo que tothom sab, sense haver afluixat els quartos promesos; se tancaren les Corts, y al arribar, enguany, l'hora de organisar a la ciutat del Turia el Certamen Nacional projectat, el Comitè de l'Exposició demanà al Govern el compliment de la paraula empenyada.

—Impossible!—respongué en Canalejas, tot contristat.—Les Corts no arribaren a votar la subvenció, y, sense aquet requisit, no podem donar res.

—¡Ah, no?... Doncs... prepari's a sentir la nostra protesta.—

Els valencians se llensaren al carrer, hi hagué manifestacions y pedrades, anunciaren la dimissió dels seus carrecs diverses personalitats de la ciutat de les flors, y, impressionat el Govern davant de la tamborinada que se li venia a sobre, transigí. *Transigir es gobernar.*

Així s'ha arreglat el conflicte. Subsanant el descuit d'en Moret y acudint a expedients legals, que en el nostre mecanisme administratiu mai falten, Valencia rebrà els dos milions promesos, l'Exposició Nacional, si be una mica més tard de lo convingut, s'obrirà, alegre y esplendorosa, y aquí no ha passat res..

trany compromís del qual, per més esforços que fa, no sab com sortirse'n.

El cas es realment divertit y pinta de còs enter als nostres estatistes.

Existeix, desde temps antic, entre el grupo oriental d'aquelles isles y l'occidental, una rivalitat que en va els Governos han tractat de borrar ab mides de diversa naturalesa. Darre-rament, creient el senyor Canalejas poder resoldre el vell plet ab una semi-concessió, determinà que la Jefatura d'Obres públiques que-

dés dividida en dues, establintse una a Las Palmas, capital de la Gran Canaria, ab independència de la que té el seu centre a Santa Cruz, capital de Tenerife y de tot l'arxipielaig. *Transigir es gobernar.*

Com es natural, la nova siguié rebuda a Las Palmas ab ruidosos transports d'alegria. Hi hagué lluminaries y domassos als balcons, y tota la gent de la part oriental de les isles Canaries se donà per satisfeta ab aquet reconeixement de lo que podriem dirne la seva personalitat.

Però, arribà a Santa Cruz de Tenerife l'ordre de divisió de la Jefatura y jallí siguié la gresca!... Reclamacions, amenasses, cablegrames a Madrid... Tals proporcions adquirí la protesta, que'l Govern, aturidit pel soroll que de Tenerife li arribava, tirà pel carrer del mitg... y sospengué l'acord en virtut del qual se concedia al grupu de la Gran Canaria y isles orientals una Jefatura especial d'Obres públiques. *Transigir es gobernar.*

L'efecte que la suspensió causà a Las Palmas, quan, encara ab els balcons endomassats per la gracia obtinguda vintiquatre hores abans, va enterarse de la inexplicable reculada del Govern, no es possible descriure'l. En cinc minuts sofrí el termòmetre popular una sacudida tremenda. Del entusiasme ardent baixà al fret del desconsol, y si la Gran Canaria no s'ha enfonzat, deu ser, segurament, perque les roques que la sustenten són molt sòlides.

—Però ¿què significa això?... ¿Es que aquet Govern juga ab nosaltres?—diu avui la gent de Las Palmas, mirant, airada, cap a Madrid.

Y a Madrid, no sabent què respondre, callen. Es lo millor que poden fer. Si *transigir es gobernar*, callar quan no's té raó es, també, una manera decorosa d'entonar el *mea culpa*.

PIF-PAF

Discutint l'arreglo

CANALEJAS:—Digui la seva opinió, senyor Nunci. Això del Concordat ¿com li sembla que podriem arreglarho?

EL NUNCI:—Molt senzillament: fassi tot lo que vulgui, però no toqui res d'aquet sac.

EL PRIMER ACTE

Si no menten les profecies, a l'hora de veure la pública llum aquestes ratlles, la *Gaceta de Madrid* haurà publicat el decret disolent les Corts actuals, y la crida als electors convocantlos pera elegir diputats el dia 8 del Maig proxím.

Cal, doncs, prepararse degudament, y creiem convenient que tothom digui ab franquesa la seva opinió, sense reserves mentals, y disposat cada hu a sacrificar, després, la part necessaria de judici propi, ajuntant el seu esforç al esforç comú.

A Barcelona, la U. F. N. R. deü lluitar sola, pera que un sorollós triomf dongui la plena prova de que s'han satisfet els desitjos de la democràcia catalana. Les queixes de *La Lliga* no son sinceres; en les anteriors eleccions legislatives ella fou la que's negà a la conjunció ab les demés fraccions solidaries; a la Diputació rebutjà el concurs dels esquerrans, pera sumarse ab els caciquistes. Quan els regionalistes se creuen forts ens desprecien; quan se veuen debils voldrien fernes servir d'escambell. El partit republicà de Catalunya es ja prou gran pera deixarse enganyar, com una candorosa alosa, pels mirallets que ab tanta trassa maneja *La Veu*, y convensut de que, ab serenitat y constància, ell sol se sobra pera arrearconar a qualsevol acoblament, per *revolucionari* que's digui, que vulgui trepitjar com un terreny conquistat la nostra terra catalana, sol anirà a la lluita, en la seguritat de que no ha de faltarli l'entussiatat concurs de tots els republicans que estimen a

No tan be li van les coses al Govern a les isles Canaries. També en aquella apartada província s'ha volgut fer ús del *transigir es gobernar*; però com que allí l'operació ha sigut realisada per partida doble, atrapat en Canalejas entre dues transaccions, s'ha creat un ex-

Catalunya y de tots els catalans que volen la Llibertat.

Y ben disposta l'Esquerra Catalana a lluitar y vencer en les properes eleccions, cal que 'ls elements directores tinguin seny en la confecció de la candidatura, no donant l'espectacle vergonyós d'una lluita d'ambiciosos pretensions. El poble, ab un desinterès digne d'imitació, ab una constància admirable y ab un bon seny exemplar, ha donat, en tres ocasions, sa vigorosa empenya pera'l triomf de l'Esquerra, quan aquesta era una conjunció de mal surgides voluntats; avui que es un bloc formidable, acudirà entusiasta a la crida, y fora llàstima que unes mal adormides envegetes enlletgessin l'acció de la U. F. N. R. al apareixer gallardament en l'escenari polític.

Els organismes directores del nou partit no deuen tenir la pretensió de dictar la conducta a seguir en els demés districtes de Catalunya. Cada un es un problema diferent, y en ús d'una perfecta autonomia, que tothom deu respectar, en cada districte obraran els elements d'esquerra segons els dictin les circumstancies.

Però si deu respectarse la conveniencia de cada districte, hi ha normes de conducta que, en general, deuen aconsellarse. En primer lloc cal combatre a foc y a sang els candidats que preté imposarnos Madrid; l'encasillat, sigui qui sigui, fill del districte o *cunero*, de la dreta o de l'esquerra, es el nostre principal enemic; *impost* y pel *centre*, no pot esser ni *liberal*, ni *català*; allà ont se presenti, doncs, un encasillat, guerra sens treva, ajudant a qui el combat, sigui la que vulgui la seva filiació política.

Allà ont tingui l'esquerra prou forces pera lluitar decorosament, hem de presentarhi candidat; allà ont no hi hagi ni probabilitats de vencer, a afavorir al més radical; per tot aont se pugui, a reventar els caciquistes. Lluitar a tot arreu, pera que a tot arreu s'hi deixi sentir l'acció ferma del partit republicà de Catalunya, que, tot just nascut, es ja una falaguera esperança que l'esforç de tots pot convertir, ab ocasió de les properes eleccions, en una hermosa realitat.

JEPH DE JESPU

La disjunció Lerroux-Sol

LA disjunció entre en Lerroux y en Sol y Ortega es una veritable ambigüitat. Continúa la serie dels eters contrasentits de la política espanyola.

Anem a divagar un poc sobre aquest minuscule accident.

Un espectador llunyà, forsat a judicar de les coses a través les apariencies purament fenomenals, hauria cregut que en Sol podia separarse d'en Lerroux per dos únics motius: o be per un excés de radicalisme, incompatible ab el temperament moderat del senador per Guadaluajara, o be per un excés d'anticatalanisme, qui arribés a despertar el seu sentiment nacional, ja que, després de tot, en Sol es català. Doncs be: casi podria dirse que 'ls motius alegats per en Sol contra en Lerroux són precisament inversos: de primer, li tira en cara haver instaurat a Barcelona, de fet, un separatisme imperial, un fur, una plena jurisdicció exempta, sotreta a tot *contrôle*; després, li censura el seu deslligament del bloc espanyol republicà-socialista, preparatiu d'una Revolució, qui (com diu el mateix Sol ab exacta frase) hauria pogut aportar a la nostra política el concurs de la democracia social, així com el moviment de 1868 aportà sols el concurs de la democracia política.

De manera que en Sol, català, dretista historic republicà, representa en aquest divorci la part veritablement encaminada a una possible mancomunitat espanyola per la Revolució; y té, per lo tant, una doble significansa d'*espanyolisme* y d'*esquerra*.

Els dies en que en Sol y Ortega rebia, com un triomfador romà, la carícia de les multituds madrilenyes, y parlava al poble desde improvisades tribunes, allà a l'entroncament de Recoletos y la Castellana, vaig dir que aqueix home, com a personalitat representativa, era una mena d'Anti-Salmerón; perquè així com en Salmerón s'havia revestit magníficament la nacionalitat catalana, ascendint de *diputat a compatriota*, y encarnant en el moviment solidari una voluntat de sà espanyolisme, en Sol, protestant per despit contra un rebull popular que no comprenia, era anat a cercar en terres castellanes una acullida, acullida que li era ben facil obtenir, com a català desintegrat del moviment patriotic de casa seva, aquest moviment patriotic ont la cort veia clarament una provocació desafiadora.

També a l'inversa d'en Pi y Margall, català qui reduia a substancia catalana tota una doctrina pera ús general de la terra espanyola, en Sol era un català qui reduia a substancia espanyola una persona genuina de català. En Pi era una *masculinitat*, era un fecondador del

pensament aixut de Castella, d'aquet cervell ressec per una llarga tradició d'imposades opressions intelctuals. En Sol era adorat per les munions castellanes, perquè venia a entregar's hi en esperit, *femeninament*. Encara'l sento perorar contra el catalanisme desde el seu sitial de senador. L'aire de la sala vibrava d'odi a Catalunya y als catalans. Fragments de conversa, desiara, eren llampecs de rabia mal continguda. Pera més dissort, el burgesisme, la timidesa irresoluta d'algun senador catalanista, de veu tremolosa y mal segura, semblaven convertir per moments en banc d'acusació l'*escaño* de la representació catalana... Y en mitg d'aqueix brunzir de calderes a ultra-pressió, els més forts aplaudiments d'aquells frenetics anti-catalanistes eren pera en Sol, pera un català, un català qui desbordava ruda catalanitat en el tors fornit, en la cara oberta, en l'accent, l'accent, l'accent, vibració imponderable de dureses y miolaments vocals!

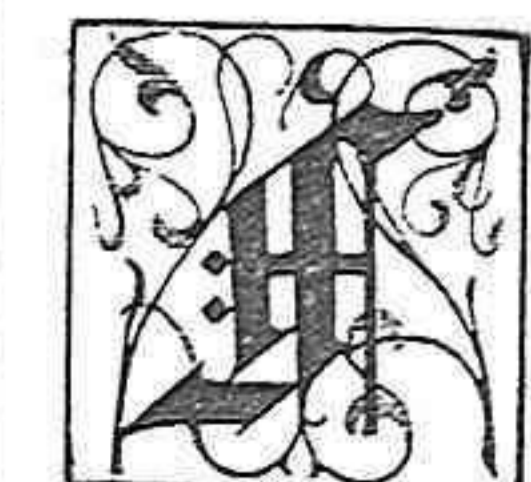
Un altre record, més proper. Esclata el temporal de Juliol. El govern *ciervista*, ab tota l'astucia, procura isolar aquell espetec fentlo apareixer an el restant d'Espanya com a *separatista*. El nom d'en Lerroux, ab tot y els precedents del *velo de las novicias* y l'*herid, matad*, se l'oblidava intencionalment. En Lerroux era a America! El nom d'en Ferrer (que jo no pronunciaré mai més sense terribles sensacions), el nom d'en Ferrer ni sonava encara. De sobte arriba una noticia fulminant. En Sol ha traspasat la frontera, fugint d'Espanya. Una ordre d'arrest s'es dictada contra ell. Se l'acusa d'haver intentat pegar foc a l'iglesia dels jesuïtes!—¿No creieu tots que aquesta noticia va esser una de les més fortes *nacionalisacions espanyoles* del moviment de Juliol?—Ah!—va dirse.—Si en Sol y Ortega *n'era*, la cosa no podia esser mai separatista. En Sol y Ortega era el *buen catalán*. En Sol y Ortega era un madrileny adoptiu, qui havia conquerit aquesta segona ciutadania ab tota una memorable campanya d'espanyolismes incondicionals y fervorosos!—Y així, en Sol, català, casi ex-catalanista y republicà moderadíssim, cobrava, per diverses raons, una extranya representació d'espanyolisme tradicional y de revolucionarisme demagogic!

En Lerroux, inversament, castellà vingut a Catalunya pera descatalanisar-la, arriba avui a adquirir, als ulls madrilenys, un no sé què de... separatista! Periodics de la cort ja l'hi han tirat en cara. L'Imperi seu està a punt de... *soltar las amarras*! Y com a petita coincidencia de fets ab fets, el petit detall de l'intent de representació municipal que's volia enviar a l'Argentina accentua encara aqueix curiosíssim cas d'inversió de coses... Per lo menys, en Lerroux, espanyolíssim com a temperament, com a doctrinari ha romput els lligams entre el seu feude y el gran bloc unionista de les forces republicanes-obreres. Ab tot y predicar l'unitat espanyolíssima, comensa per escindir y separar les forces radicals... Eloqüent!

Y vetaquí com en Sol, una vegada més, haurà pogut investirse, als ulls de tota Espanya, una representació més espanyola y més radical que la d'en Lerroux. Aquestes coses ¿serviran pera obrir els ulls dels qui no saben distingir entre les causes purament personals y capdillistes, subjectes als moviments de despit y a les alteracions de l'amistat, y les causes com la nostra, qui's basen en cossos de doctrina superiors a tot personalisme y a tota colla?

Quan nosaltres, en aquell fort moment, ja historic, ens ajuntarem en Solidaritat, *ells* cridaven: «Contuberni! Abominació! S'ajunten ab carlins y clericals!» Y ab tot, nosaltres no ajuntavem més que esforços no doctrines.—Els, al mateix temps, ajuntaven en un contuberni doctrinal el personalisme dretista d'en Sol ab el personalisme terbol y sospitós d'en Lerroux, mentres l'Anti-Solidaritat els unia ab tots els enemics jurats de Catalunya, desde els més fervents clericals fins als àcrates més inconscients de tot practicisme.—Avui, una campana toca l'hora de ruptura del maridatge entre aquells dos esperits incompatibles. Nosaltres, després de divagar uns minuts sobre l'ensenyansa d'aquesta llissó de coses, ho deixem correr, y tornem ja a la nostra feina, que'l camí es llarg y la vida es breu.

GABRIEL ALOMAR

A no més tres mesos y mitg que l'Ajuntament lerrouxista, aquell famós Ajuntament que tantes maravelles havia de fer, té al seu carrec els interessos de la ciutat, y ja la seva gestió està cridant l'atenció de tot Barcelona.

En quina forma la crida, prou deuen saberho els nostres estimats lectors per les interessants cròniques que al Municipi dedica la premsa

diaria y per les converses que, apenes se reuneixen dos barcelonins, immediatament s'entaulen sobre la materia.

Vagin com vagin les coses, desde ara'n's atrevim a fer una profecia.

A l'actual corporació municipal li succeirà lo mateix que an aquells *Almacenes*:

Acabarà malament.

Organisat per la incansable Comissió *Pro-Presos*, demà, a les 10 del matí, tindrà lloc a la Plassa d'Armes del Parc un gran meeting popular, qual objecte es treballar pera obtenir del Govern de Madrid resolucions que millorin la situació dels presos y condemnats pels successos de Juliol.

Assistiran al acte infinitat d'agrupacions obreres y polítiques.

Un telegrama de Logroño:

«Se ha inaugurado el nuevo hospital, con 35 enfermos.»

¿35 ja, y tot just acaba d'obrirse?

Deu n'hi doret!...

No tots els establiments comensen ab tan numerosa clientela.

Agafa *El Noticiero* y'm trobo ab un article que porta aquet titol: *Estado de las cosechas*.

Vaig llegint, llegint, y... «En Sabadell las lluvias han mejorado los viñedos; en Arenys el aspecto de los campos es satisfactorio; en Mataró las patatas siguen en su crecimiento con todas las buenas condiciones apetecibles...»

De tot, de tot arreu hi ha noticias, menos de Casa la Ciutat.

¿Es, potser, que l'autor del article no n'ha rebut la nota del estat d'aquell camp?...

Doncs sàpiga y entengui que la cullita s'hi presenta admirablement be.

Y que fins hi ha pagesos que, ab tot y no tenirlo al sac, ja diuen *blat*.

Calculin si ha de ser segura la cosa!

Noticia de Madrid:

«En el puente de Vallecas dos sujetos han cuestionado por una deuda de dos reales. Uno de ellos asestó al otro siete gravísimas puñaladas.»

¿Set punyalades, per dos rals?

Francament, no té res de car.

Parlen les estadístiques:

«Actualment existeixen a Espanya dos mil siscentos convents, la majoria dels quals se dediquen a l'ensenyansa.»

Ja es ensenyansa, pera un poble com el nostre, de tants frares y tants analfabets.

¿Quin dia serà que 'ls poders veritablement lliberals treuran profit de aquesta *ensenyansa*... exagerada?

Sembla que l'Ajuntament de Madrid tirarà endavant l'idea de abonar *dietas* als seus regidors.

Al saberho, ha exclamat el municipal del meu barri:

—Vetaquí una moda que no resa para los concejals de aquí... Los nuestros no necesitan dieta, sino purgas. Com que ya van demasiado tips!...

Els *jóvenes* lligaires Ventosa y Cambó varen tornar de Madrid més aixerits que dos pèsols.

Referent an aquet regrés, deia un diari local: «No traen ninguna impresión nueva, pero vienen muy satisfechos del banquete...»

Prou!... Ja ho crec!...

No hi ha res que deixi tan satisfet com un bon àpat, encara que sigui ab discursos.

Així es que ells se'n van anar *satisfets* de la vianda, y els altres se'n devien quedar *tips*... de l'oratoria.

El *pelotón* fa instrucció.

A la *Lliga* y a tots els casinets de la dreta's recullen firmes pera l'homenatge an en Prat de la Riba.

Vetaquí una manera de comptar les forces polítiques, en vigílies d'eleccions.

Perquè's veu que això de les firmes vindrà a ser com una mena d'ante-votació.

Ara, firmes...

Després, quan s'hagin vist el fracàs a sobre..., *en su lugar, descanso!*

Mossén Tip, cada vegada que entra a la parroquia, dona dos centimets a un vell captaire que li allarga la mà.

—¿Encara no sou ric?—li pregunta un dia.

—Perquè m'ho diu?

—Home..., perquè... fa tant temps que sou pobre!

SITGES, 11 d'Abril

Cada vegada que s'apropen eleccions els pobres ho coneixen tot seguit: el senyor Dalmau, president de les Conferencies de Sant Vicens de Paul, els reparteix llaunes que 'ls donen dret a un pa, cosa que, per lo que's veu, deu entendre aquest senyor que sols tenen dret a menjarne dins el període electoral, a cambi de repartirlos candidatures de les seves, que, si aquets desgraciats no voten, deixen de veure més llaunes, y, per lo tant, més pa.

Les empreses dels cines deuen fer bons regalets al rector pera que 'ls fassi propaganda; a cada crit que fa a missa primera contra les ball-larines, els teatres fan més plens.

També tenim un mossén *Dini* que's dedica a fer articles sobre la *caritat*, que es de creure serà tal com ell l'entén, perquè públicament demostra que ho fa tot al revés de lo que escriu y aconsella.

D'ensà que manen a Sitges ajuntaments *musicistes* que tot va *com una seda*; corre una *barra* sens precedents, fins a l'extrem de falsificar les actes; sort que'l concejal Mitjans els posa les peres a quarto, resultant les sessions uns espectacles de molta broma, en els que'l nombros públic que hi concorre hi passa be l'estona.

L'altre dia, al llegir l'acta de la sessió anterior, va notar el tal Mitjans que no constava lo dit per ell, ni menos semblava res de lo tractat, sentí precis rependre al secretari y propinar un vot de censura a l'Arcaide, el qual personatge, enrogit de cara, feia comedia preguntant als regidors si 'ls semblava be el resum contingut, y els de la majoria adicta al arcaide Carbonell, feien anar el cap com els conills de guix.

Aquesta incorrecta manera de procedir dels senyors Carbonell y Mas sembla que darà joc, perquè l'esmentat regidor no vol deixarho passar.

LLORET DE MAR, 10 d'Abril

D'una fulla... de malva que publica mensualment el nostre *Sindicat Agrícola*, copiem aquest parrafet substancios:

«Els excessos repugnants de l'anomenada setmana tràgica feren caure les venes de molts ulls y compendre ont va a parar la Societat ab l'educació y l'instrucció sense Deu.»

Devem advertir que 'ls quins han inspirat aquest escrit són els *hermanos maristas*. *Ojo*, doncs, ab aquests ulls que diu que 'ls ha caigut la vena, perquè tractantse de compinxes del P. Roman, a hores d'ara ja 'ls deuen tenir el dit al ull.

¿Què hi diu, mossén Grassot, vostè, que deixà la missa pera anar de brassat ab en Pey-Ordeix contra'l Papa, y, veient que l'ofici no donava, va optar pera fer bullir l'olleta sometentse al senyor bisbe?

CONSELLS

A UN OBRER QUE JA NO SAB ONT DONARLA

Veig, amic, ab fonda pena els grans esforços que fas per sortir del trist pantano en que la sòrt t'ha ficat.

¿Es dir qu'estàs sense feina y que, per més que, anhelant, vas trucant de porta en porta, demanantne del teu art o de lo que se't presenti, en cap lloc ne pots trobar? ¿Es dir que, veient tancades les vies del sant treball, ja no sabs quin camí pendre, per no toparte ab la fam?...

¡Pobre amic meu!... Ta desgracia, per lo que veig, es tan gran com la idíllica ignocencia que sempre has manifestat. Dintre del vigèssim sigle y en un país tan *barbián* y tan practic com el nostre, ¿a qui se li ocurrirà safarse de la miseria per les vies naturals sinó a un perfecte tarumba que creu, ¡vés si es sè animal! que per poder dur pa a casa es precis guanyarlo abans?

No, amic meu, no siguis tonto: romp els motllos del passat y abandona les cabories que tant mal t'estan causant. ¡Buscar feina!... ¡Passá angunies perquè't veus sense treball!... ¡Confiar a la *prima virtus* la curació dels teus mals!...

¡Ah, no!... Si els meus consells valen, y jo espero que valdran, lo que has de fé, a corre-cuita, es tirar de cop a mar les eines de que't servies, y posarte a concejal d'una capital que tingui un pressupost enraonat. Veuras, veuras, quan tu ostentis

aquet carrec popular,
de quin modo els teus assumptes,
tot de sobte, canviaran,
y menjaras tant com vulguis,
y sabras lo qu' es xampany,
y't passejaras en cotxe
y viuras com un nabab.

No't creguis, amic caríssim,
que això que t'estic contant
sigui una brometa meva,
no: tot es cert, de pe a pa.
Si te'n vols convence, arribat
fins a Casa la Ciutat
y preguntaho ab reserva
a qualsevol concejal
dels que avui passen per mestres
en aquest especial ram.
Veuras, quan tu l'interroguis
y li parlis ab detalls
de lo qu' es aquella vinya,
com, sens poderse aguantar,
te dirà, ple de sorpresa:

—¡Ai caramba!... ¿Còm ho sab?

C. GUMÀ

L' "AFFAIRE", DUEZ A FRANSA

Els negocis bruts de les congregacions

EUSAQUÍ que als clericals francesos y no francesos que volien explotar, l'estafa del liquidador judicial M. Duez contra la República, els ha sortit el tret per la culata. Perquè resulta completament

provat que les estafes d'en Duez y dels seus empleats estan fetes ab l'acord y ab la complicitat dels individus pertanyents a les disoltes congregacions.

No més cal llegir la premsa francesa, no ja la radical, sinó fins l'independent, pera trobar explicada la susdita complicitat y pera veure documents provatoris de la mateixa. En aquesta qüestió el veritable estafat es l'Estat, o, si's vol, el poble.

En línies generals, la cosa està aviat explicada. Després de la dissolució de les congregacions, l'Estat hagué de liquidar els bens que ilegalment posseïen. Segons se calculà, els bens liquidats passarien de mil milions de francs. Els liquidadors judicials se posaren a fer feina. Mes certs espavilats individus de les congregacions no trigaren gaire a *conquistar* an alguns liquidadors, entre ells el celebré Duez, ab el fi de ferse seu, en major o menor part, l'import dels bens que's liquidaven. Uns y altres se varen entendre aviat.

Com a fruit d'aquesta intel·ligència fraudulenta aparegueren com per miracle una serie d'hipoteques sobre'ls bens congregacionistes. Molts d'aquets bens aparegueren també com de propietat particular. Ab aquestes martingales, que ara poc a poc van sortint a la llum, els vius congregacionistes y'ls experts liquidadors se repartiren un grapat de milions.

Els dos personatges que més important paper han jugat en aquets negocis bruts són M. Martin Gauthier, secretari de M. Duez—un secretari digne del seu patró—y el germà Justinus, de les Escoles cristianes. El jutjat ha trobat comprometedors documents, y en Gauthier es a la presó ja fa dies. En quant al germà Justinus, a qui el jutge ha citat, s'ha donat la *coincidència* de que tot just aquets dies se troba fent un viatge per l'extranger.

No cal dir que aquest aspecte de l'*affaire*, aspecte que cada dia's referma més, té completament esma-perduts als clericals francesos, que ab prou feines goson parlarne. Ells volien fer passar per lladres als republicans radicals de Fransa, y ara's troben ab que'ls compassos d'en Duez y companyia són els mateixos individus de les congregacions disoltes!...

S'ha de confessar que això de la religió catòlica queda una mica malmès per la conducta dels seus sacerdots. Un cop més s'ha demostrat que en certes associacions religioses no hi ha pas un pam de net.

FULMEN

RECORD TRIOMFANT

NA tarda de 1899, en el despaig d'un advocat de Figueres, vaig conèixer an en Pere Corominas. Jo, com tots els adolescents d'aquell temps, sentia per ell l'admiració que donen els homes que han passat pel misteri y la tragedia. En Corominas era

Montjuic, y Montjuic ens feria l'ànima ab el mateix dolor y la fe mateixa que'l Gòlgota als cristians primitius. Y aquell Corominas era encara més que Montjuic, perquè en ell ja's feien carn les idees y els entusiasmes que en l'hora actual agafen a Catalunya. Acabaven de sortir *Les Presons Imaginaries*, el primer llibre seu, y en elles no hi havia res d'amarg ni de desesperansat. Una fe, una bondat franciscana hi fluïen, com si en el torment de l'ergástula, a l'igual que les víctimes del cristianisme ensomniaven, en el martiri, el goig inefable de la benaventuransa, en Corominas hagués trobat una nova fe en els futurs dies humans. *Les Presons Imaginaries*, no eren lo més obsesionadament negre que s'ha escrit després de *La Divina Comedia*, segons en Gómez Carrillo, sinó un raig d'optimisme que en Pere Corominas feia brollar d'una sentència de mort, com en Moisés del blicl penyal, aspre y xorc, va fer surgir el miracle de l'aigua regalada. Y aquell llibre que feia bé a l'ànima, que tenia la confortadora bonesa dels vells que diuen coses de joventut, estava escrit en català, y parlava, no de revenjes, no de visions profètiques a lo Isaies, sinó de la patria Catalunya. En un recó de montanya pirinenca y empordanesa havia estat escrit, a Llers, prop de Figueres. Hi havia en ell forsa y bondat de montanya.

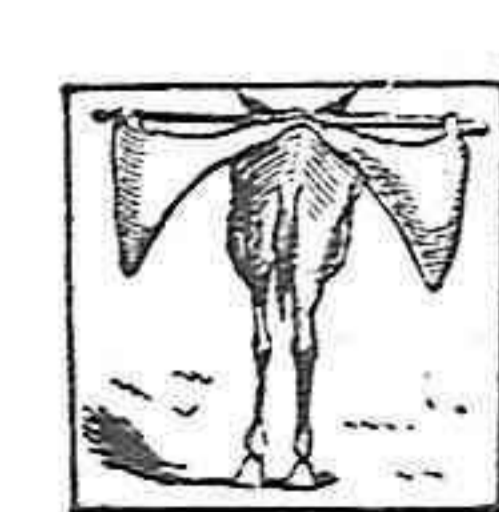
Així, ple de serenitat, d'humanitat y de fortalesa, el vaig veure quan era adolescent, y avui, ja home, torno a trobarlo, capdill de multitut, dient les mateixes paraules d'amor y fortalesa. Aquest article podria portar aquest títol: En Pere Corominas, Sant Francesc de la Democracia.

Veientlo parlar penso: Vetaquí que tot el misticisme d'en Corominas se transforma en voluntat. Igual el seu amor a tot lo que viu, igual ardença en les seves entranyes pels humans, igual fe en els avenirs humans, però la sentimentalitat generosa s'ha transformat en ansia de creació. Abans, que passava entre'ls miserables, dient paraules dignes del Crist, semblava dir també, com el Galileu: «No es d'aquet món el meu reinat. Donemnos al més enllà, marxant sempre, a veiem si assolim un xic de ditxa pera'ls fills dels nostres fills. No podem tenir felicitat més que en el cor. La terra ens es enemiga». Y be, ara vol la terra. Hi ha en la seva mà el desitg de la del deu Jehová. Tot voldria que fos fet, en tots anhelaria un desitg d'intervenció creadora, y que la Ciutat, lliure y rica, pogués esser fruita y que Catalunya tingues la gloria de la república de Roma. El moment de l'ànima d'en Corominas es aquest: voluntat. Y aquesta la seva paraula: creació.

Per això diuen que en Corominas es epic. Y ho es efectivament. Fins el seu cos sembla'l d'un heroe d'Homer o d'un lleionari romà. En Corominas deuria haver nascut ministre de Lluís XIV o dictador d'un d'aquells vells imperis que brillen com un grapat de brillants. Perquè aquest magnífic exemplar de la rassa, aquest home, l'imatge del qual tampoc sabria esculpir en Rodin, més que abocetantla, com la de Balzac, en un tros de marbre quadrat, sofreix la violència de trobarse ab una humanitat fenicia y pigmea. Ja no puja a Montjuic, però ha tingut de veure desferse les seves obres entre les mans d'un demagog d'opereta y d'un propietari.

Jo, això, no sé ont ho vaig dir una altra vegada, però sí que'm recordo que en l'ànima d'en Corominas hi posava la triple ànima d'en Necker, de l'Hausmann y d'en Ruskin. Ell, com en Necker, feia pressupostos comunals, tirava sobre'l mapa de Barcelona, com el baró d'Hausmann sobre'l mapa de París, una ratlla vermella, y predica suaument, com en Ruskin, la virtut y la bellesa. Hi ha en ell una calma d'home d'agressió, que fa pensar en si aquest home, que constitueix el més formidable argument contra la pena de mort, no portarà predestinacions glorioses. Un poble en febre, infant sempre un home. Y an aquell que, en una tarda de la meua adolescència, vaig mirarlo com un misteri d'encarnació, avui el trobo volent dictar una llei a un poble. Tota la meua joventut resa pera que no's malogri aquest magnífic exemplar de la rassa catalana. Es la Ciutat: vencent a Montjuic... Tota la nostra historia; tot el nostre ideal, també.

MARIUS AGUILAR

ELEGRAMA que llegim en un diari:

Madrid, 10.—Entre subvenciones a la prensa y gastos de campaña electoral, el Gobierno lleva liquidados a esta fecha más de doscientos mil duros. El ministerio de la Gobernación es una especie de Banco de Jauja. Allí dan dinero a todo el que tiene el descaro de pedirlo.

Vaja, com si diguessim uns nous *Almacenes reintegrativos*, ab la ventatja de que allí no s'ha de comprar res.

«Lo que no hay manera de averiguar—acaba dient el telegrama—es de dónde salen esos fondos.»

¿Que no hi ha manera d'averiguarho?... Però si es lo més clar del món!... De la butxaca dels contribuents, *hombre!*...

Segons el senyor Canalejas, la solució de la crisis obrera no es cosa del Govern, sinó del llibre.

¡Mireu si la sab llarga don Josep!... Això vol dir, simplement: —Obrers, espereu-vos. Ara els sabis estudiaran les causes de la vostra situació; quan les tinguin ben estudiades ne faran un llibre, y una volta el llibre fet, veurem què es lo que procedeix.—

Però, vingui'm aquí, senyor Canalejas; quan tot això que vostè proposa hagi arribat a terme, ¿vol dir que encara hi quedaran obrers a Espanya?

Al nostre classic teatre *Principal* acaben de donarshi tres representacions de la famosa obra d'en Rostand, *Chantecler*.

L'èxit ha sigut mitjà, a jutjar per l'opinió dels critics. Naturalment.

Tal com estan les coses, ont hauria de ferse un veritable *Chantecler* es al Ajuntament de Barcelona; potser així sortiria a la llum, d'una vegada, tota la brutícia en que s'ofeguen els regidors lerrouxistes.

Sinó que's veu que en el teatre del nostre Municipi la única obra que avui *adona diners* en gran es la de sempre: aquella que té per títol *Barcelona es bona*.

Que abans era una revisteta y aviat serà un *Sainet trist*.

Perquè acabarà a cops de puny.

Per historic m'ho han donat, com a historic els ho conto: Una companyia de comics bolistes arriba a un poble y's disposa a fer les *Pastilles Hercules*, aquesta comedia alegre que ha donat tant que dir.

L'Ajuntament acorda no deixar representar l'obra, per immoral.

—Què?... podem ferles o no?—pregunta, al acabar la sessió, el director de la companyia.

L'arcalde, tot formal: —Per de promptem hem acordat suspendre-les... Però hem quedat ab els companys de consistori que les anirem a veure a Barcelona, per, després, poder confirmar o revocar l'acord.

No se les mamaran tan dolces! Quaranta candidats, *nada menos*, presentaran'l partit carli en les properes eleccions de diputats a Corts...

Y tots tenen l'acta a la butxaca. Ells ho diuen, però nosaltres èstem en el dret de no creureho.

Quaranta!... Com si no diguessin res! Lo que ells deuen pensar:

—Nosaltres potser no les contarem, quaranta; però'ns les *cantaran*, vaja si'ns les *cantaran*.

¿Temblarán las esferas? Pera dilluns o dimars que ve està anunciada la terrible conferencia d'en Cambó a la «Lliga».

Diu que explicarà les causes del rompiment de Solidaritat Catalana.

Això y l'estrella ab quia són els dos aconteixements de més pes que s'aproximen... Fem vots pera que no resultin les dues bromes més pesades.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

- 1.ª XARADA.—*Ro-se-ta*.
- 2.ª ID. II.—*Ma-nus-crit*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Broca-Carbó-Cobra-Barco*.
- 4.ª QUADRAT.—*O R G A R E U S G U S I A S I A*
- 5.ª CONVERSA.—*Oli*.
- 6.ª TARJETA.—*El Jurament*.
- 7.ª GEROGLIFIC.—*Per cardedeuencs Cardedeu*.

XARADES

Total es un nom de dona, dos-hu pesa de vestir;

molt *hu* se'm menja la Pona y el *dos* se'm menjarà a mi.

P. CASABLANCAS S.

II

Ahir vaig trobà en Marsal, y, afligit, vaig preguntà: —¿De la vista, còm està? *Hu-dos ja tres-quart, Total.*

MACO

III

En la fira de Nadal jo *dugues hu-dos* compra, y ademés quatre *total*, a un pagès de la Bisbal, y el tuno me'n demanava *tercera* duros y un ral.

EUDALT SALA

IV

A *dos-quart* de la *total* la meua dona, aquet dia, quan poc *prima-dos* hi havia va trobarshi més d'un ral.

JOAN ANTICH PUQUÍ

ANAGRAMA

Al arcalde de *Total* diu que li *tot* personal.

MACO

ACENTIGRAF

Ha vingut de *Tot* l'Eudalt y ha portat molta *total*.

PERE CORTACANS SERRA

INTRÍNGULIS

BADALONA
ESPARRAGUERA
ALELLA
CALELLA
PREMI
MASNOU
LA MARE ETERNA
TERRA BAIXA
SIRENA
LO FERRER DE TALL
LA MARE
EL MISTICH
LA SANTA

Colocar aquets noms de manera que una lletra de cada un dongui, verticalment, el nom d'un poeta.

F. R. (a) PAQUITO

CONVERSA

—¿Ont vas anar, Cisquet, ahí?
—A passejar per la Rambla y pel Moll.
—¿Tot sol?
—No. Ab dos d'altres.
—¿Com se diuen?
—L'un tu mateix l'has anomenat, y l'altre ja te l'he dit.

PEP CISTELLÉ

ENDEVINALLA

Sens ser cartes tenim as y any sense ser calendari y en nosaltres algun cas podras trobar, sens ser diari. Lector, si no l'has trobada, busca, busca sense pò, y en alguna cantonada trobaras la solució.

PERE CORTACANS SERRA

GEROGLIFIC

A quí 4.000.000 de Quarts A A A
A A A 1.000.000 d'hores A quí

PEP CISTELLÉ

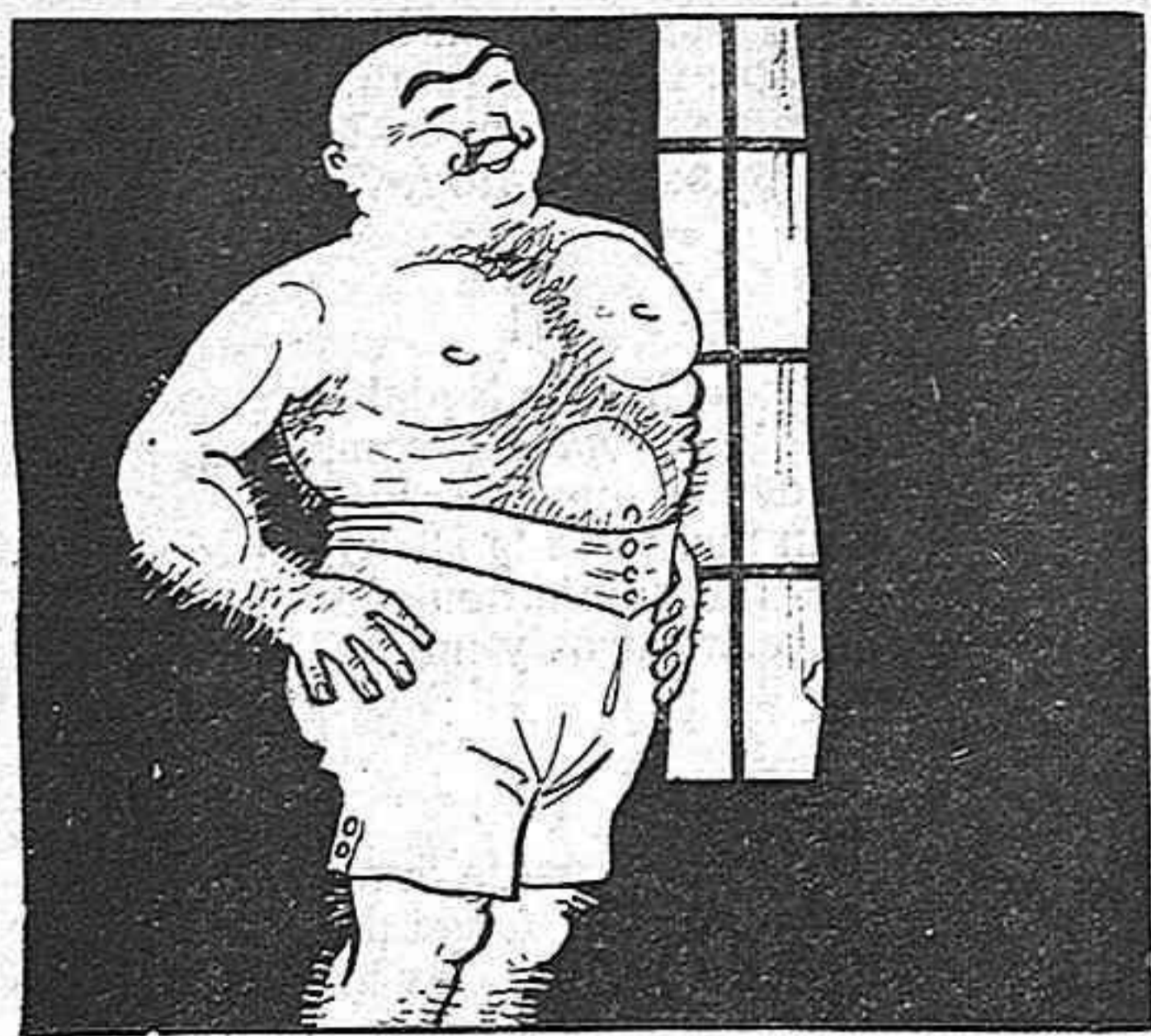

Cavallers: B. Soler Rabassó: No'ns convenen. Gracies per la bona intenció.—A. B. (Sabadell): L'assumpte es massa delicat pera tractarse aixís, lleugerament.—R. M. y P.: La seva gran extensió es causa de no publicarse. Aquestes notícies han de venir concises, telegráfiques.—P. Romaguera: Aquet xisto resulta una *staramsada* sense mica d'originalitat.—J. P. P.: No'ns es possible, per falta d'espai.—H. Bofill: N'estem plens d'aquet género d'endevinalles.—F. Aldric: Lo mateix li dic.—Joan Ruda: El seu epigrama sembla el llapis d'un dibuixant que jo conec, que no té punta.—Joan Antich Puquí: Mercès pel descobriment. Vostè té raó... ¡Via fóra!... No anirà a Roma per la penitencia, el tal subjecte.—J. B.: Queda servit.—Pep Cistellé: Alguna cosa anirà... No faltaria més!...—Pere Xifre: Si'm sobra humor y temps, el complauré.—P. Cortacans y S.: Enteri's de lo que li diuen a *L'Esquella*, y pensi que aquí ratifiquem l'opinió.

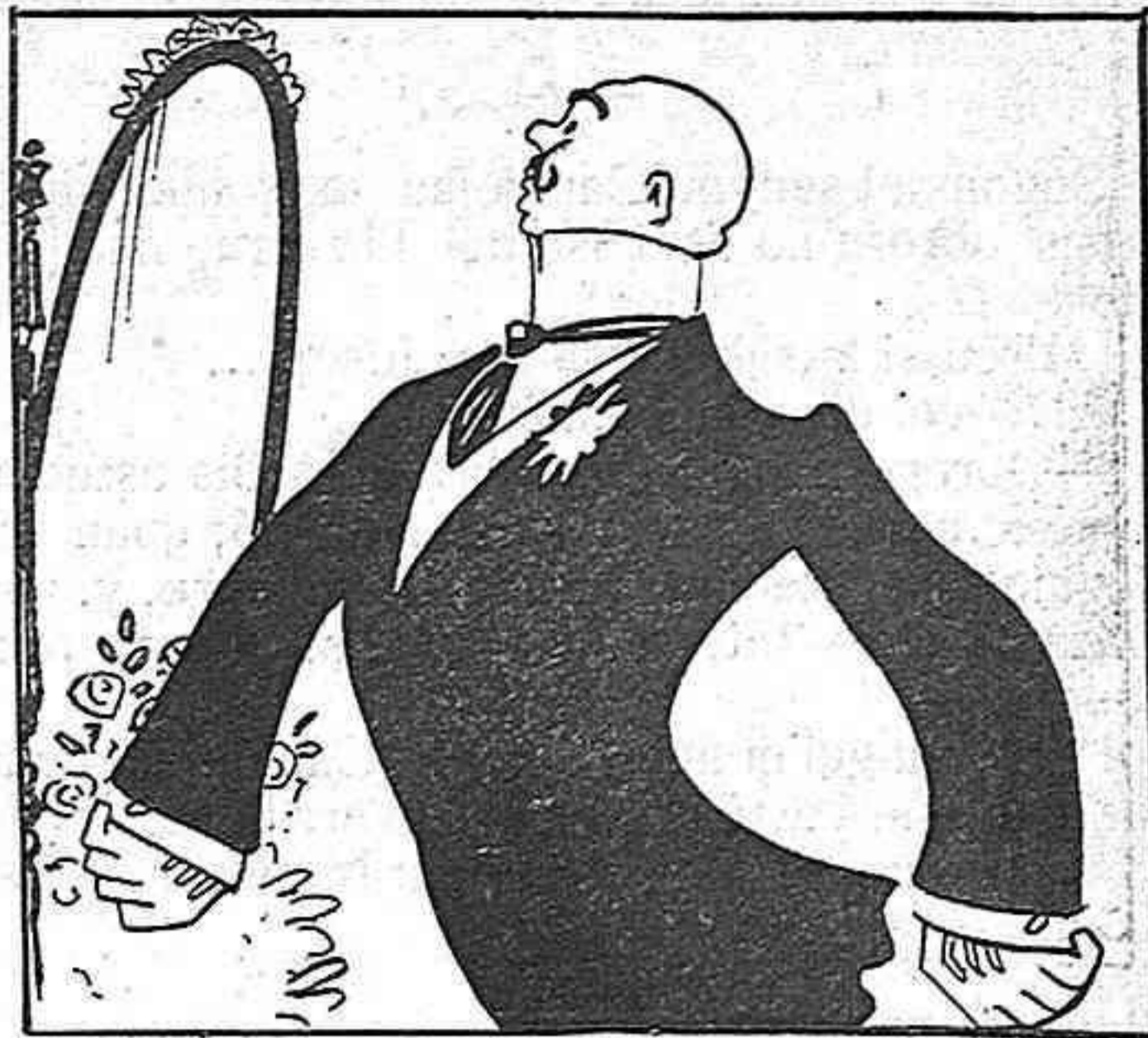
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Oim, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

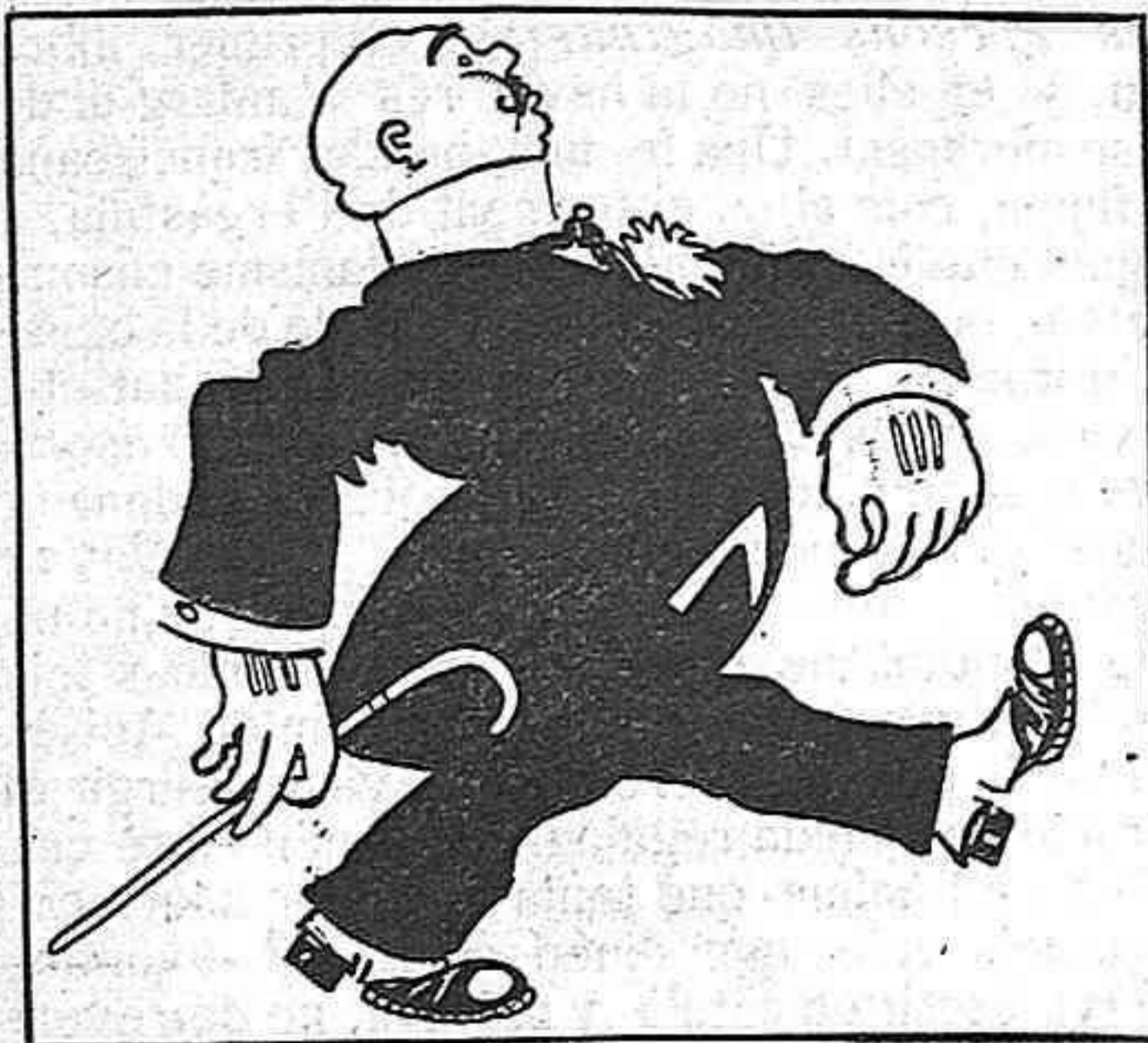
Guia del perfecte candidat ministerial

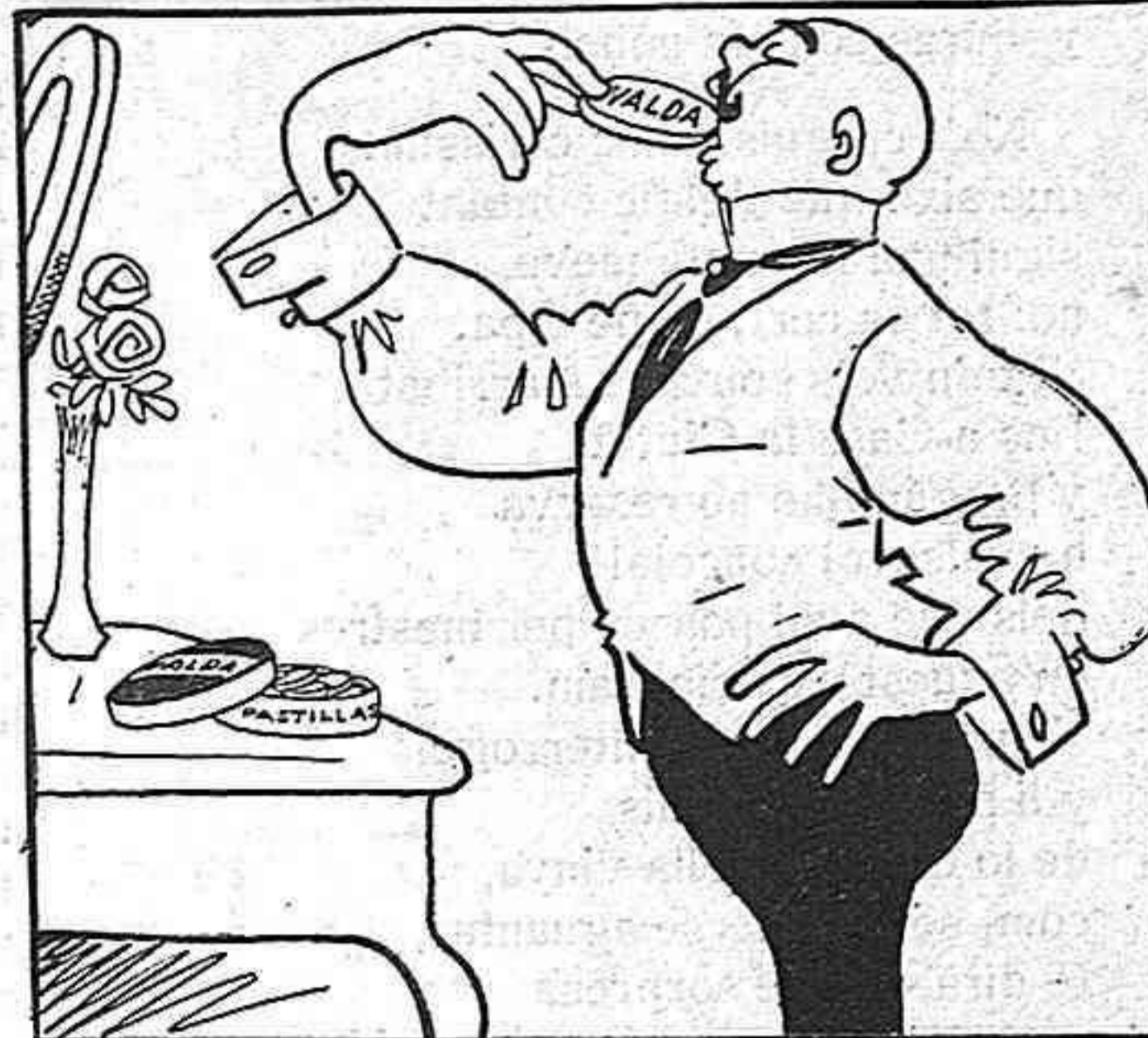
Heuse'l aquí retratat nostre futur diputat.

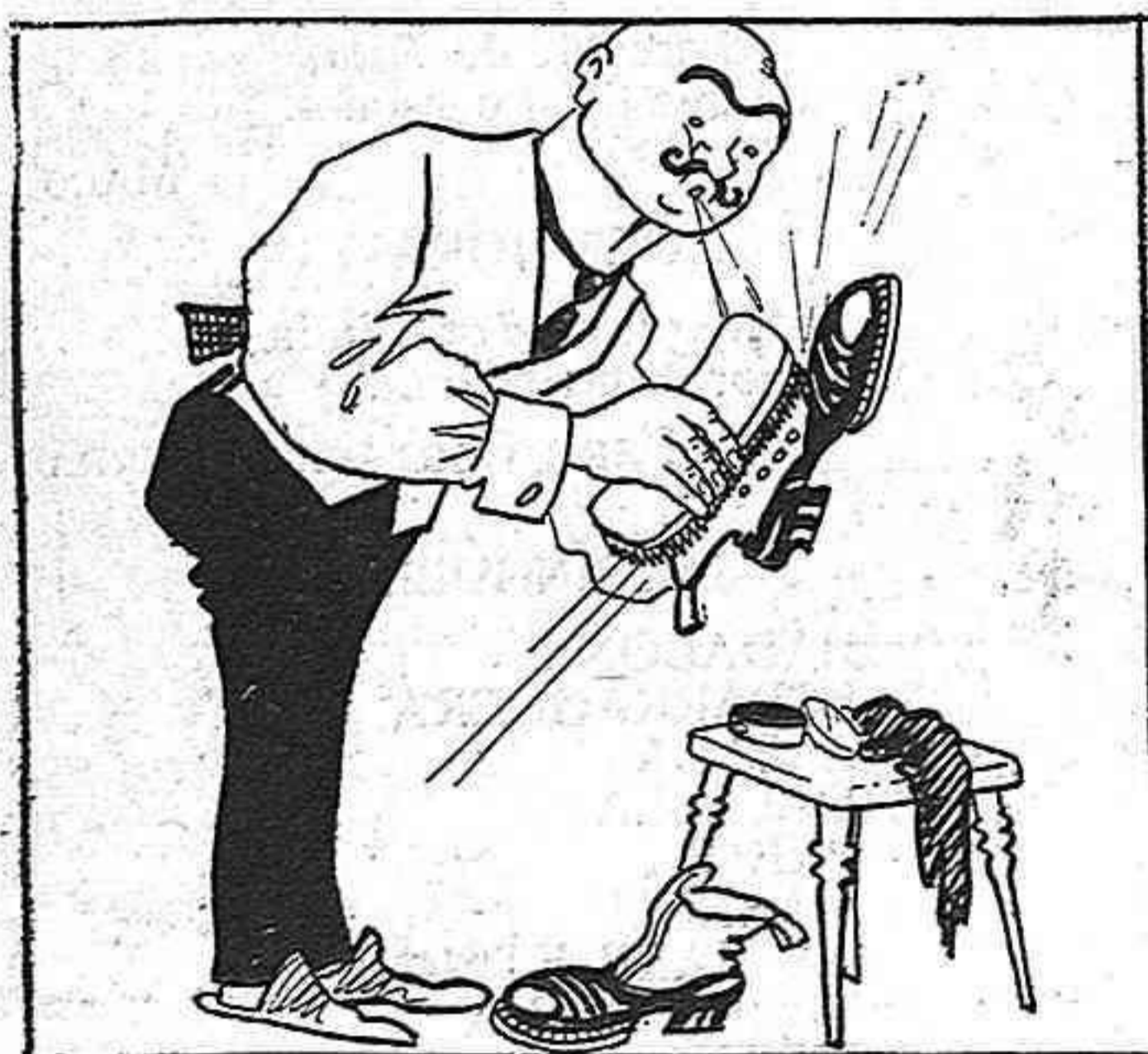
Per anà en candidatura lo primè es bona figura.

Després cal estudiar el modo de bracejar.

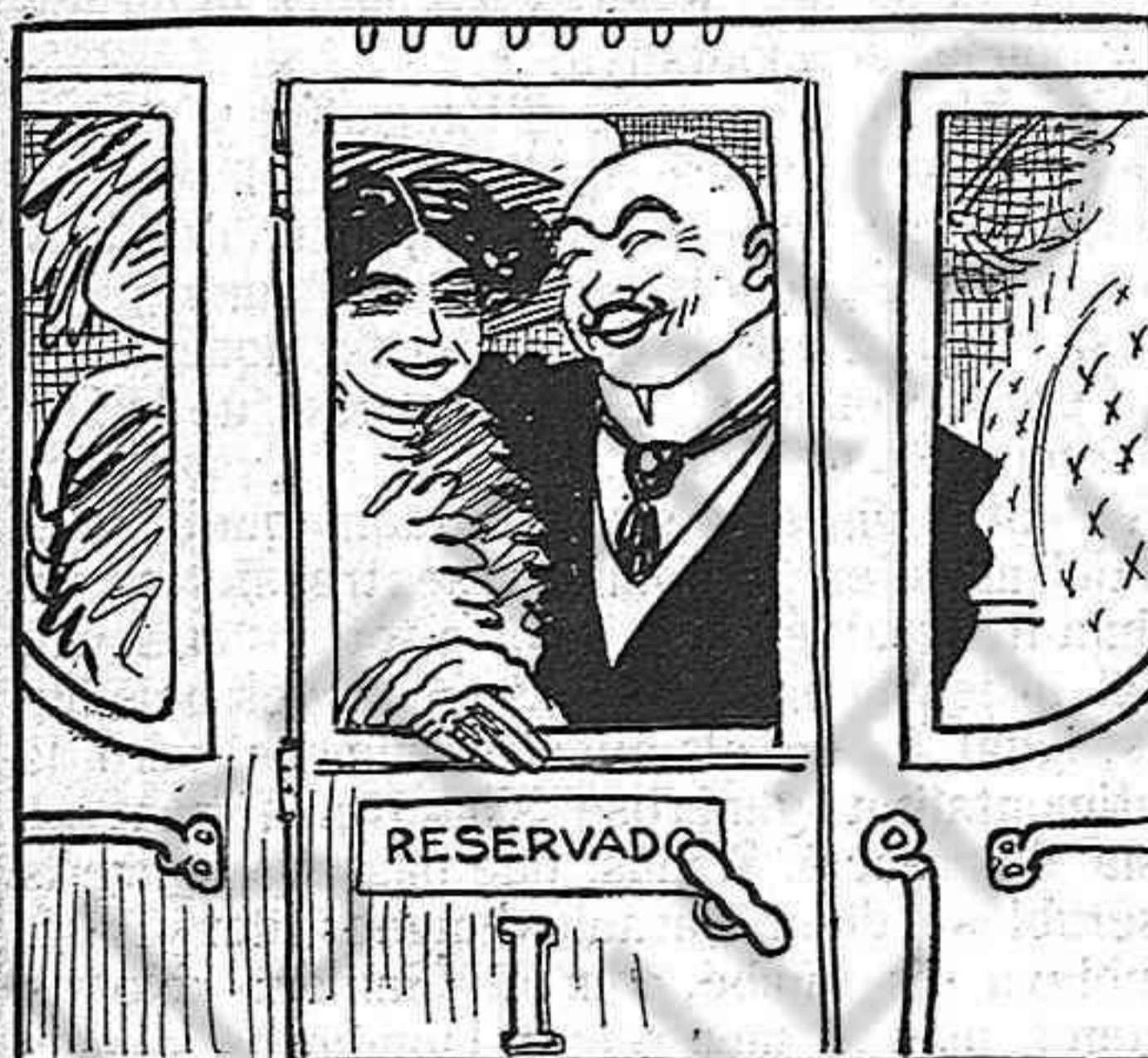
Cuidarse'l coll ab amor igual que fos un tenor.

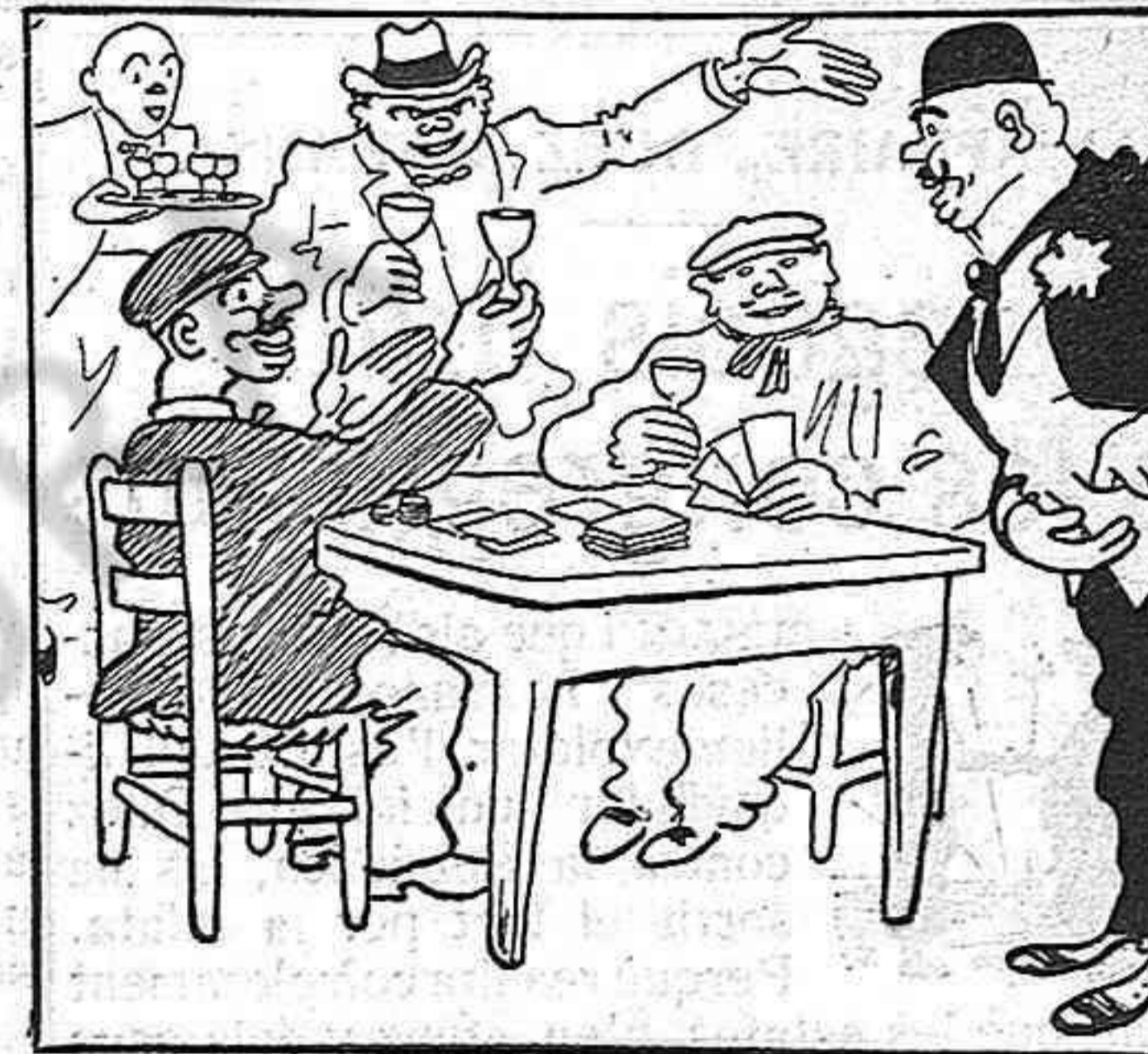
Ferse passar per ilustre donantse ell mateix el ilustre.

Treure an els pobres d'apuros ab concells, però... no ab duros.

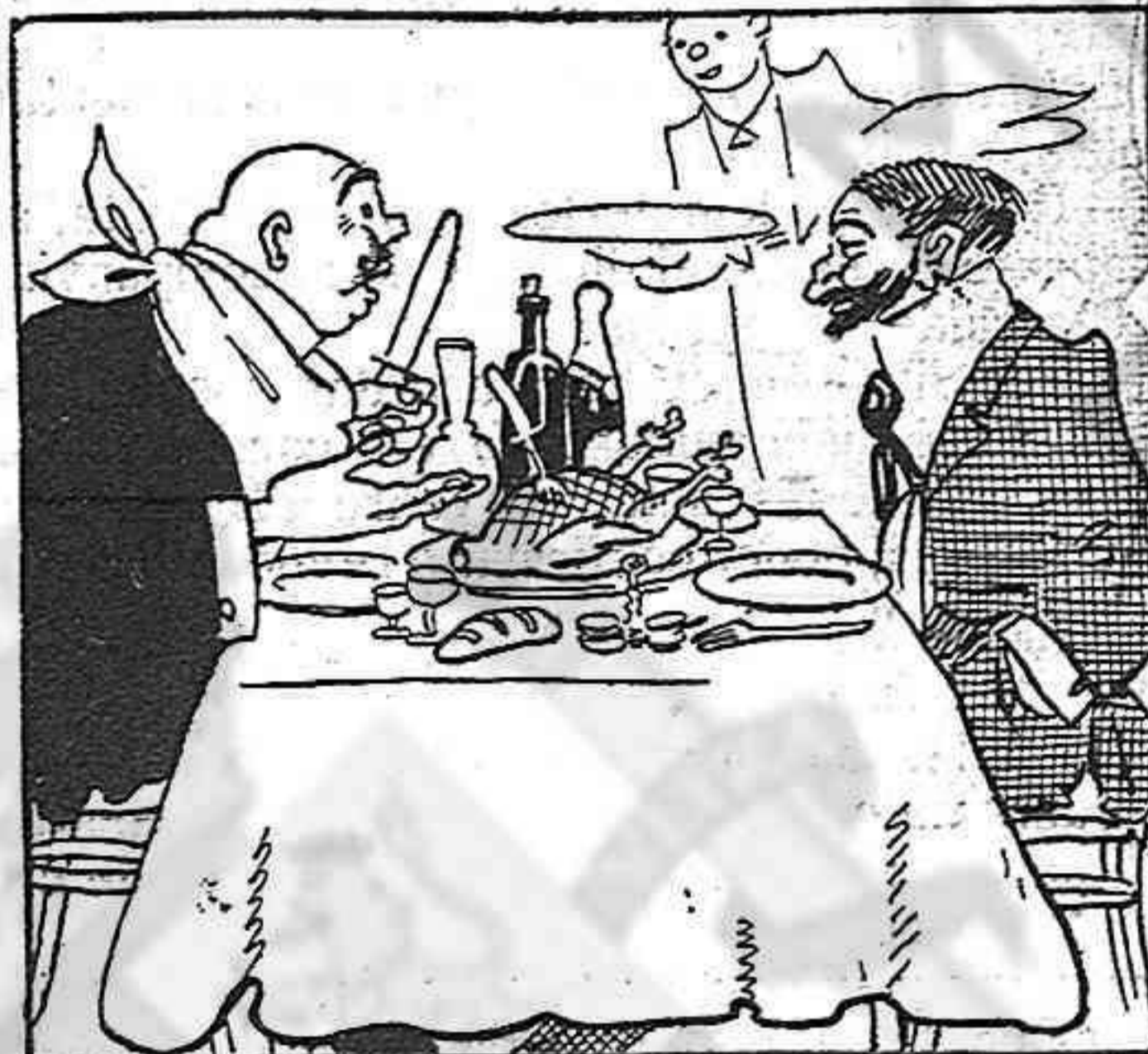
Fè algun viatge a Madrid per assumptes del partit.

Visitar sovint als xinos que formen en els cassinos.

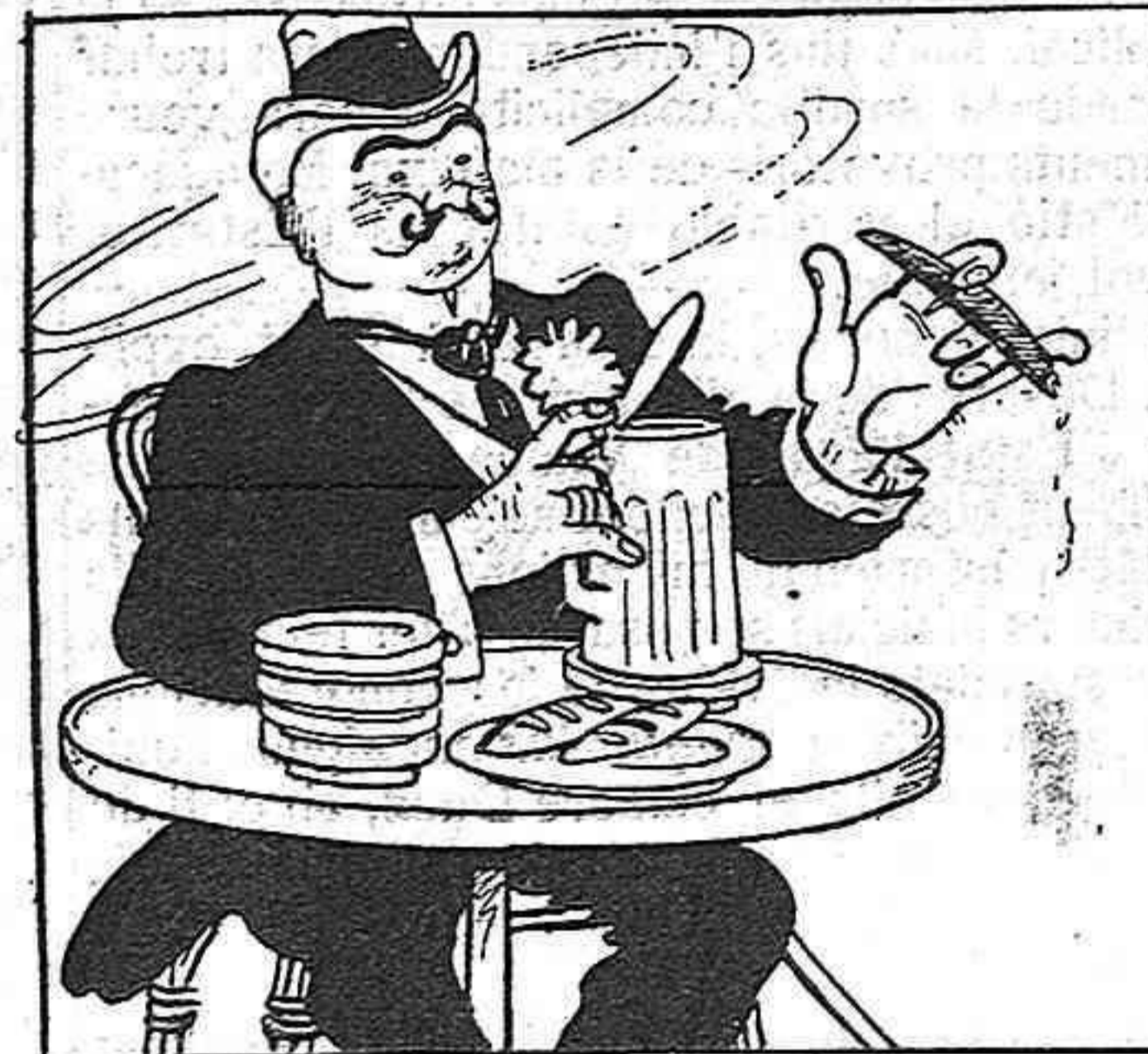
Tractà en una conferencia temes de sa competència.

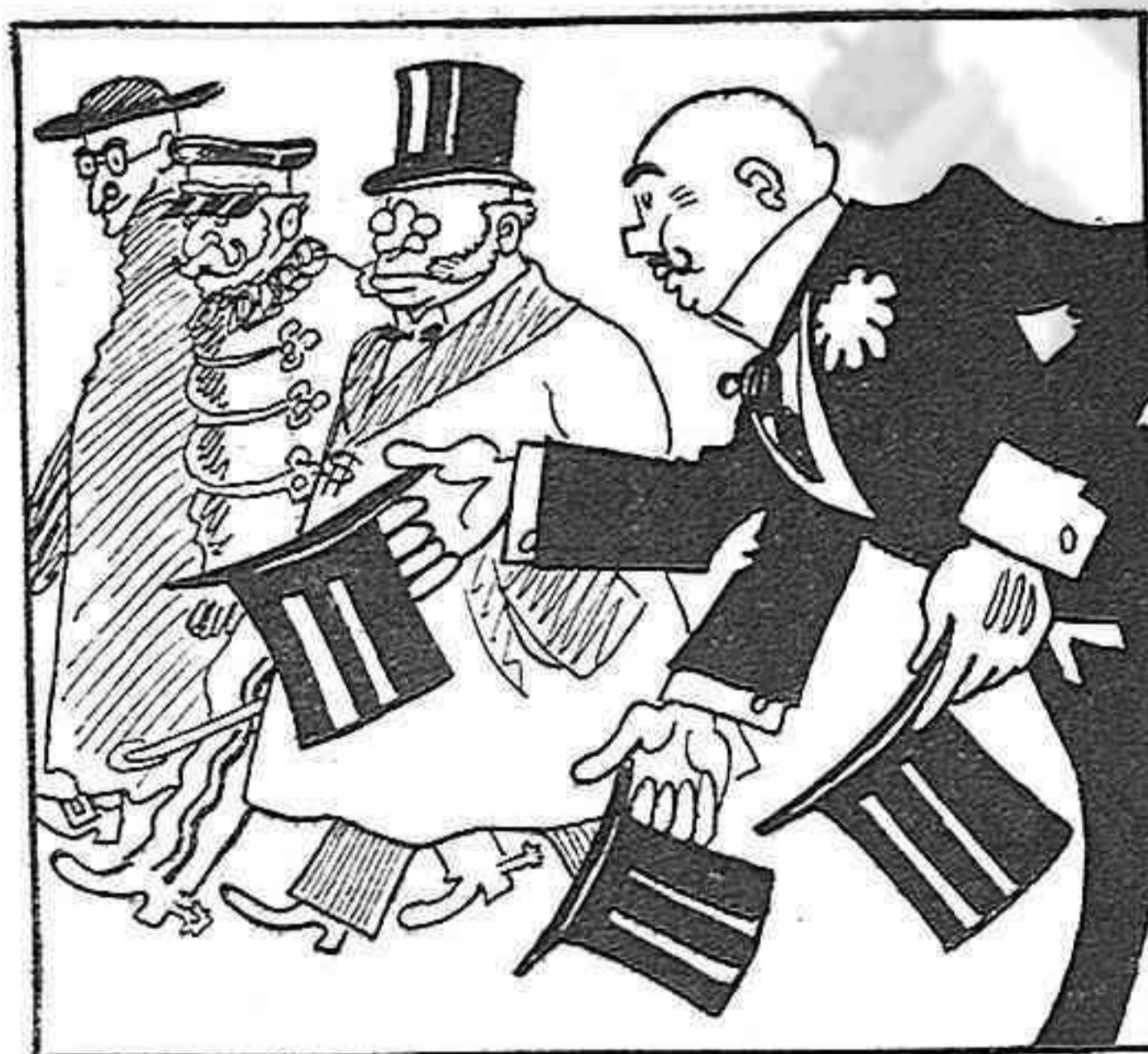
Procurarse una intervieu ab un reporter actiu.

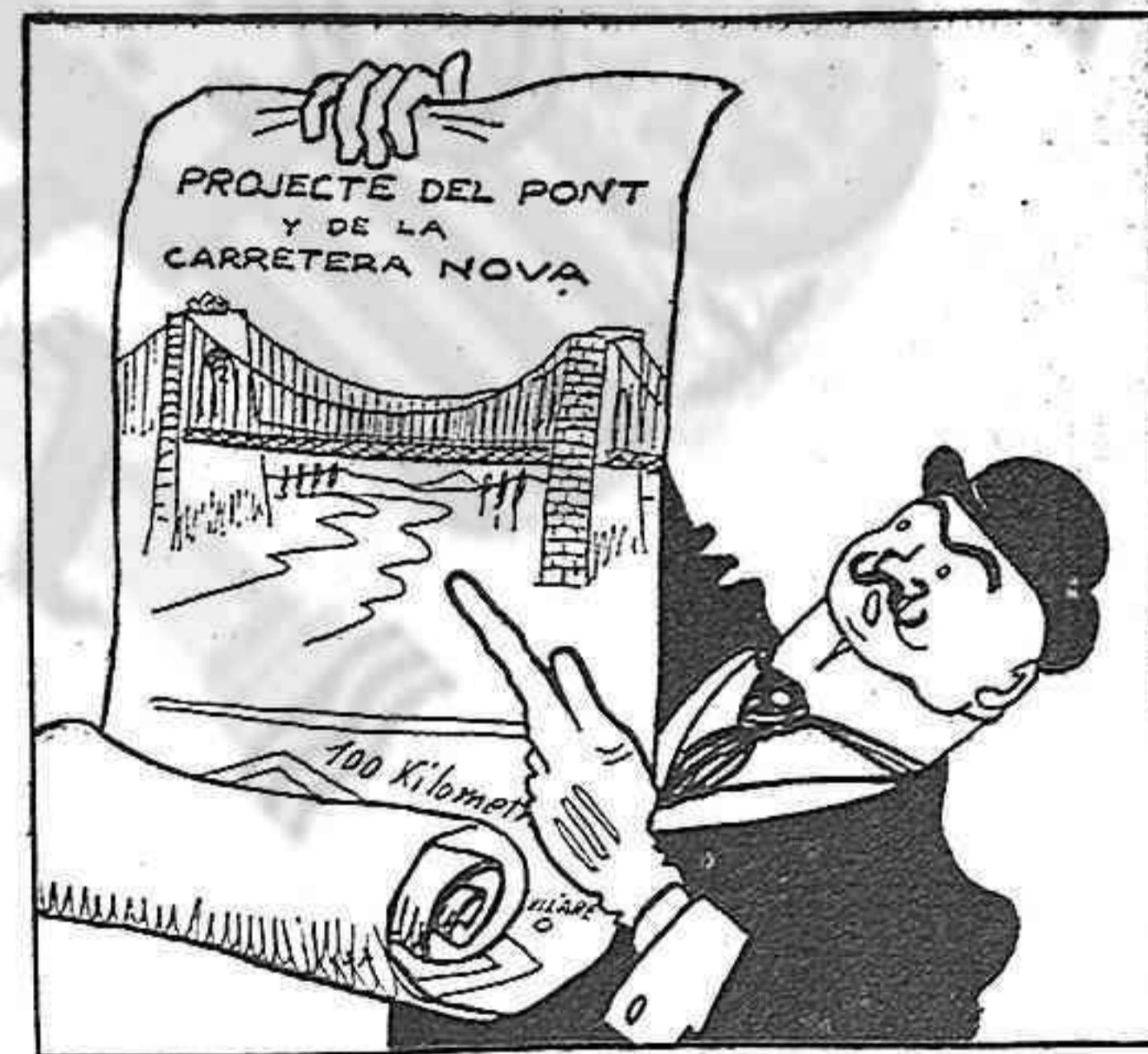
Conservà un posat ben noble fins tractant ab el baix poble.

Menjar bistecs a l'inglesa y beure molta cervesa.

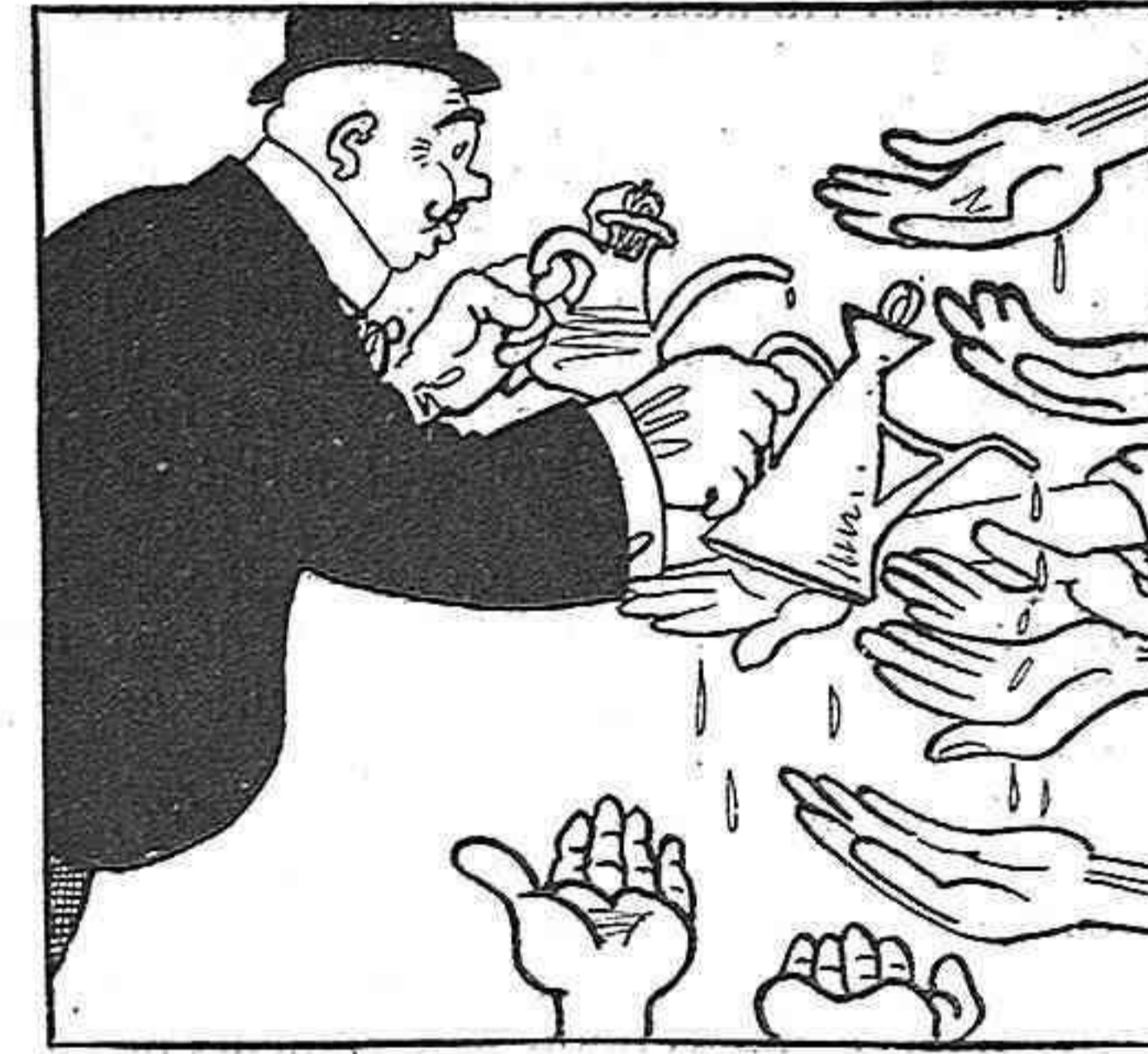
Relacionarse ab la gent de més diners y ascendent.

Projectà al districte una obra... (El prometre no fa pobre).

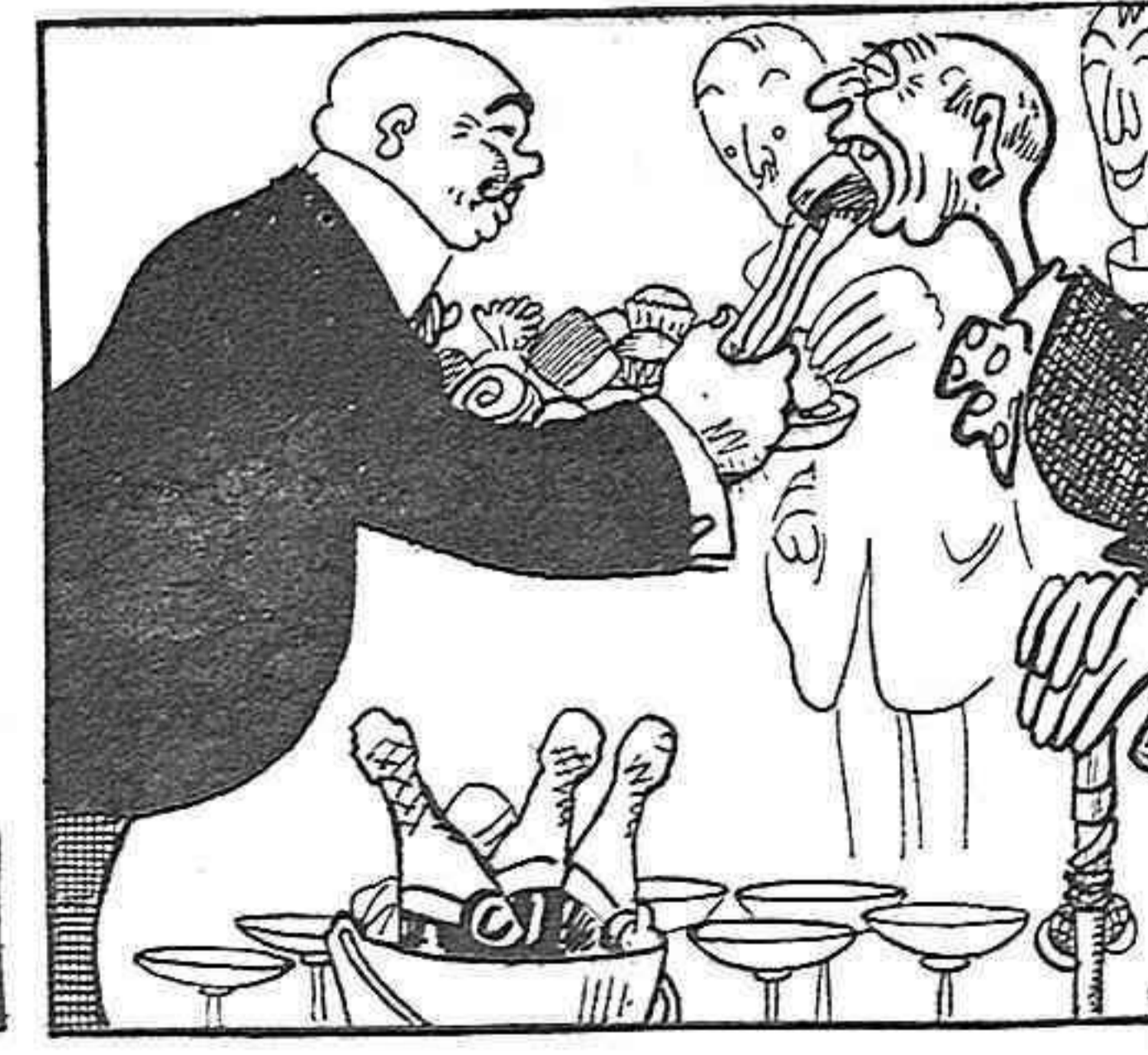
Ficarse a dins d'un diari per fè'l bombo necessari.

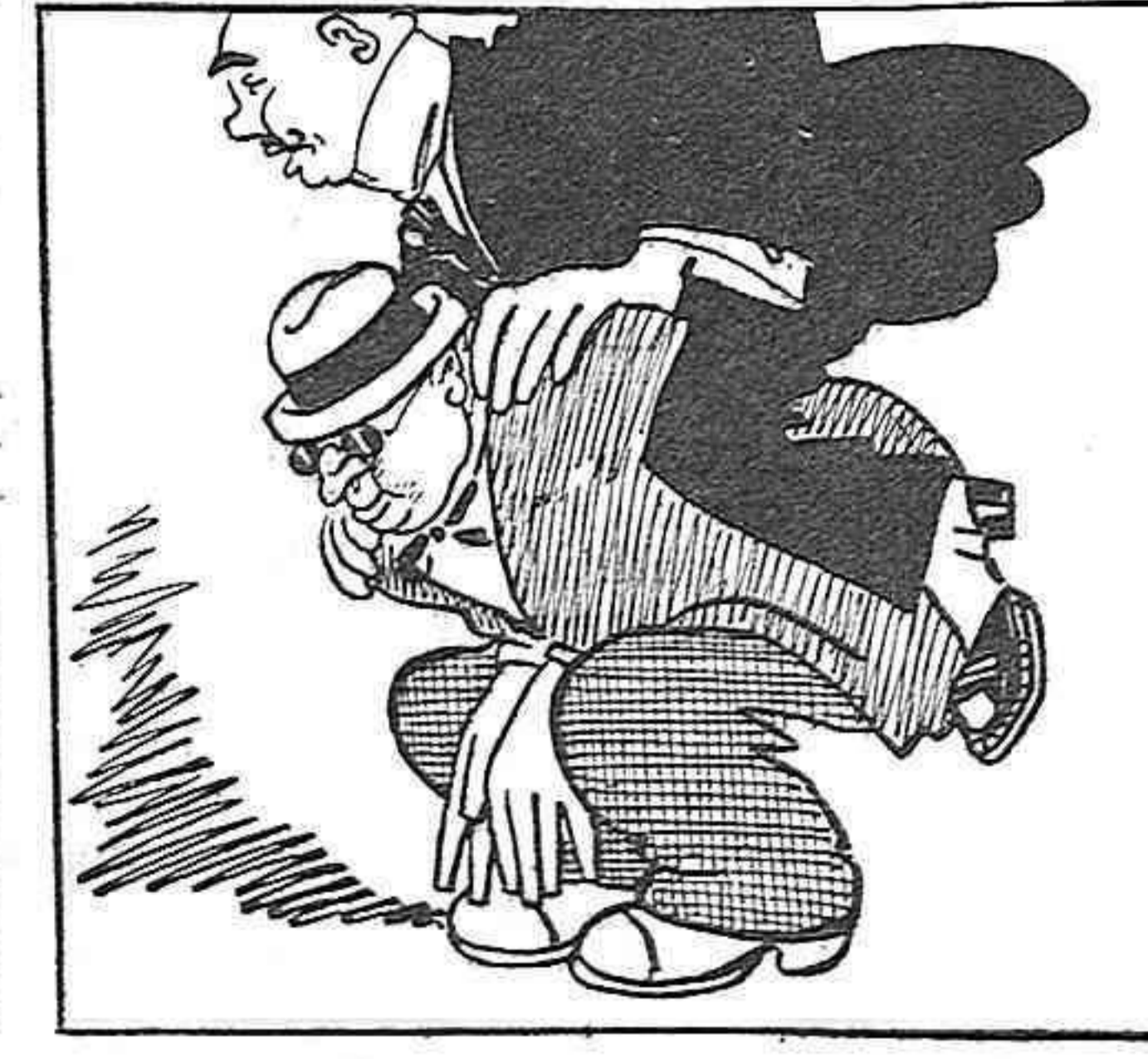
Treballar desde un principi a la gent del municipi.

Fè un programa generós endressat als electòs.

Convidar ab vi bo y pastes an els quatre entusiastes.

Buscarse gent ben discreta perquè fassin esqueteta.

Y tenir, per fi, un recó pels gastos de l'elecció.